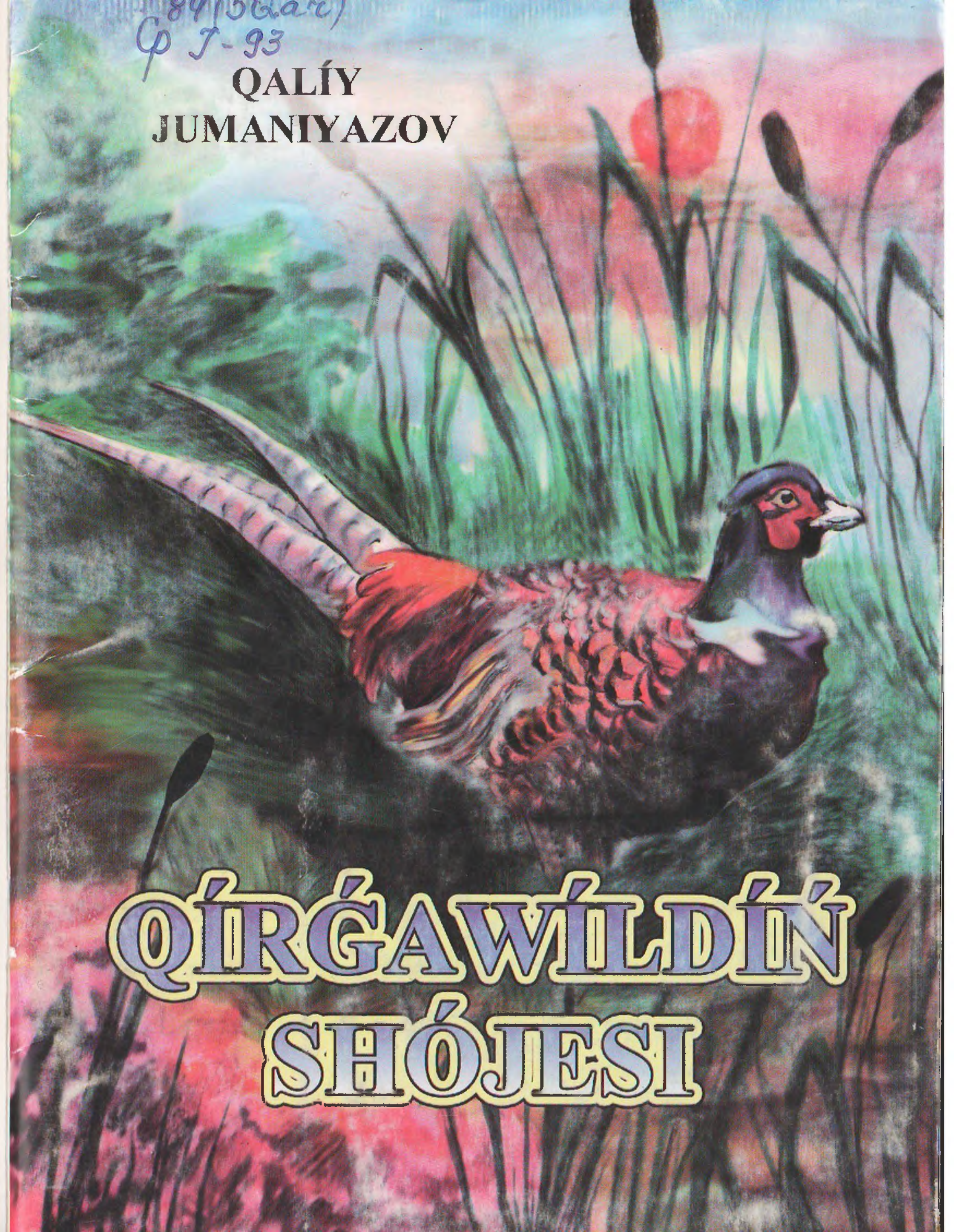

84132a2)
Cp T-93

QALÍY
JUMANIYAZOV

QIRGAWILDIN
SHÓJESI

UOK 821.512.121-053.2
KBK 5 Qar
J-93

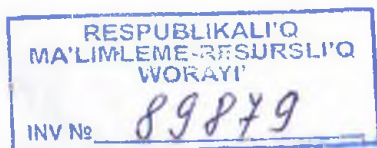
Qaliy Jumaniyazov. Qırǵawıdın shójesi.
(Qosıqlar hám poemalar). Nókis, «Bilim»
baspası, 2018. 64 bet.

UOK 821.512.121-053.2
KBK 5 Qar
J-93

Q. Jumaniyazovtm kishi hám úlken mektep jasındaǵı balalar ushın «Qırǵawıdın shójesi» atlı toplamına avtordın qosıqları hám poemaları kirgizilgen.

Shayırdın qosıqlarmın baslı mazmunı miynetke úyretiw, tábiyattı súyiw, ata-anǵa húrmet, tınıshlıq hám watǵa súyiwshilik sezimleri orın alǵan.

Bul kitap kitapqumar oqıwshılarımız ushın ájayıp sawǵa boladı dep isenemiz.

ISBN 978-9943-4446-5-2

© Q. Jumaniyazov, 2018.
© «Bilim» baspası, 2018.

JANA JILDA

Elektr lampası jarqırap jangan,
Ayaz baba otır qonaq bop qongan.
Dógereklep alğan onı balalar,
Jemesten awqatın stolda turğan.

— Ata, ata — dedi, Sánem otırıp, —
Gúl egemen bıyıl qutı toltırıp.
Kelesiz be tağı bizge qonaqqa?
Gúldi kórsetemen sizdi shaqırıp.

Marat turıp:

— Men súwretshi bolaman,
Tap sizdi de hesh aynıtpay salaman.
Ne tilesem barlıǵı da boladı,
Sebebi, men shadlı tuwǵan balaman.

Azat ayttı:

— Jer joldasın minemen,
Marsqa da sapar etip kelemen.
Oqıw oqıp, bilim alıp elimde,
Jańalıqlar ashajaqpan ele men.

Dep balalar quwanısıp qaraydı,
Atasınan kórgenlerin soraydı.
Ayaz baba saqal-murtın sıypalap,
Deydi ol da:—Balalarım, jaraydı.

SÁRSENBAYDÍN BAĞÍNDÁ

Mart ayında tońlar erip,
Aqtı qardın suwları.
Sársenbayğa yosh berdi,
Báhárdin gózzal ayları.

Bir kúni kelip Sársenbay,
Bağ egiwdi oyladı.
Men bağman bolaman dep,
Kóp nálsheler jıynadı.

Bir atızğa ákelip,
Nálshe tikti toltırıp.
Hár aǵashtın túplerin,
Kómip shıqtı otırıp.

Tańlap ekken nálsheler,
Shıqtı bári kógerip.
Qalın ekken jerlerin,
Sársenbay tikti kóterip.

Sársenbaydın atası,
Jolımbet ǵarrı quwamp.
Balasının nálshesin
Ózi júrdi suwǵarıp.

Atası menen Sársenbay,
Baǵqa xızmet ete berdi,
Tárbiyası jete berdi.

* * *

Úsh jıldan soń kózge tústi,
Alma, júzim jemisleri.
Ishinde ósken gúllerdiń,
Zeynińdi ashtı iyisleri.

Bir kúnleri oqıwshılar,
Keldi bári baǵqa qarap.
Sayasında sabaq oqıp,
Birewleri júrdi aralap.

Omar turıp Sársenbayǵa:
—Jora, seniń mına isiń
Kútá jaqsı bolǵan eken,
Qalay ektiń seniń óziń?

Ósiripseń, alma, júzim,
Hár máwsimde bir jemisiń.
Baǵında gúller jaynaǵan,
Qanday jaqsı seniń isiń?!—

Degen waqta baǵ ishinde,
Jańlap ketti jas hawazı.

Kórindi bağ miyweleri,
Bolğanday baxıt gúwası.

Búlbil shaldı namasın,
Paraxatshılıq jolına.
Oğan balalar qosılıp,
Duwtar aldı qolına.

Jaynağan jaslar hawazı,
Jańlattı bağdın ishlerin.
Olar menen birlikte,
Quslar da qostı seslerin.

GÚLARANÍN GÚLI

Hár kúni barıp Gúlara,
Baqshada júrip qaytadı.
Türli qızıq kórgenin,
Anasına aytadı.

Bir kúni kelip Gúlara,
Bir nárseni oyladı.
Gúl toltırıp qutıǵa,
Ósiriwge qolayladı.

Jaqsı jerge qoyıp gúlди,
Barıp om kórip júrdи.

Tezirek óssin gúlim dep,
Kúnde suwdı quyıp turdı.

Gúli ósti qıstın kúni,
Íssı jayğa qoyıp om.
Bir kúnleri otırğanda,
Ata-anası kórdi bunı.

— Haw, qızım-aw, — dedi anası,
Qanday jaqsı senin gúlin.
Tárbiyalap ósire ber,
Jarasıqlı úyge bunın.

Kúnlerden kún óte berdi,
Qıstın kúni gúller ósip.
Báhár ayı jaqın keldi,
Ay keyninen aylar ótip.

Tárbiyashı apasın,
Kútip turdı kóriwge.
Óz qolınan ósirgen,
Gúlin oğan beriwge.

Tárbiyashı Galyağa,
Gúlin berdi aparıp.
Gúlaranın bergen gúlin,
Galya aldı quwanıp.

Kúlimsiregen tárbiyashı,
Gúlaranı súydi barıp.
Gúli menen Gúlaranı,
Ishki jayğa kirdi alıp.

Gúlaranıń atın jazıp,
Jabıstırdı qutıǵa.
Balalardı shaqırıp,
Gúlди qoydı ortaǵa.

Kórdińiz be Gúlaranı,
Qanday jaqsı gúl ósirgen.
Tárbiyashı apasına,
Sıylıqqa bunı ákelgen.

Tárbiyashı balalargá,
Ayttı daǵı usı sózin.
Kópshiliktiń ortasında
Gúlaranıń súydi betin.

Baqshadaǵı apaylar da,
Raxmet ayttı Gúlaraǵa.
Gúl ósirip Gúlara,
Úlgi boldı balalargá.

MEKTEBIM MENIŇ

Aqıldın esigi ashılǵan jerim,
Bilimniń bulagı shashılǵan jerim,
Baxıt qushaǵına shaqırǵan jerim,
Aqılǵa jol ashqan, mektebim meniń.

Bilim jolın álipbeden baslatıp,
Hár jıl sayın túrli kitap uslatıp,
Keleshek ómirge qádem taslatıp,
Bilinge jol ashqan, mektebim meniń.

Bilimdi iyelew ómirdiń sáni,
Bilimnen tabılar aqıldın káni,
Mektepten alınar bulardıń bári,
Ómirdiń sáwlesi, mektebim meniń.

Erkeledim qushaǵında balań bop,
Aqılındı almay júrdim alań bop,
Mine, búgin erjettim men adam bop,
Aqılıma aqıl qosqan, mektebim.

BAXÍTLÍ BALALÍQ

Ananıń júregi bala dep soǵar,
Atadan balaǵa miyras bop barar.
Ómir gúli bir-birine jalǵasıp,
Keleshek ómirge jol ashıp turar.

Náreste erjetip áke bop qalsa,
Ómir gúli dep aytar balalı bolsa.
Ómirdiń qızıǵı sonnan quralar,
Birinen-birine miyras bop tursa.

Hámme de esleydi balalıq shaǵın,
Birewler ómirden tabadı baxtın.
Tańlay almay durıs joldı aljasıp,
Geybirew ótkerip aladı waqtın.

Qızıq dáwir balalıqqa ne jetsin,
Hárbir bala baxıtlı bop erjetsin.
Shadlı zaman shadlı ómir besigi,
Máńgilikke ómir boyı terbetsin.

NÁRESTEM

Kózińdi tigip turasań,
Aytpaysań, ayt dep sorasam.
Bir nárseler dáme etip,
Moynıńdı maǵan burasań.

Baxtıń bolsın jan balam,
Aytalmay turasań sen maǵan.
Bir nárseni aytayın,
Túsin balam sen buǵan.

Sawash bolıp ketpesin,
Ómiriń zaya ótpesin.
Ot penen oynap birewler,
Jasıńa kesent etpesin.

Jasağıń keler jasasań,
Baxıtqa qádem basasań.
Ómirdiń gúlin tergende,
Shad bop máńgi tasasań.

Tuwıldıń altın dáwirde,
Shıq maydangá sáwirle.
Jamńa jağıp samalı,
Toyarsań shadlı háwirge.

Baxıtlısań, jan balam,
Isene ber sen buǵan.
Tuwǵan jerge, Watangá,
Xızmet etkil sen mudam.

Bul dáwirge jetkergen,
Baxıttı bizge alıp bergen.
Ǵárezsizlik dáwir bar,
Tuwrı joldı salıp bergen.

Usı joldan kelemiz,
Shadlı ómir súremiz.

Ğárezsizlik ómirge,
Sadıq bolıp júremiz.

Saqla balam esińde,
Usı sózge túsın de.
Elge degen muhabbat,
Bárha bolsın isińde.

Usı sağan aytarım,
Jelbiresin aydarıń.
Baxıtlı besik ishinde,
Óse ber balam ay sayın.

BALAM

Kóp oynama oyındı,
Oqıwğa ból oyındı.
Jas gezińnen jan balam,
Tańlay bil júrer jolındı.

El qorgawğa bararsañ,
Shegarada turarsañ.
Asıqpa balam, asıqpa,
Sen de soldat bolarsañ.

Oq atıspa bolmasın,
Paraxatshılıq ornasın.

Mine, usı súrendi,
Dúnya xalqı qollasın.

Saqla balam esińde,
Usı sózge túsın de.
Urıstıń atı bolmasın,
Aytqan hárbir sózińde.

Nebir-nebir doslarım,
Qurban etti basların.
Dushpannan qorǵap qalıwǵa,
Keleshektiń jasların.

Sol kórgenim esimde,
Kórmegeymen túsimde.
Urıstı eske túsirme,
Usı sózdi túsın de.

Urısta miyim sharshaǵan,
Talay dushpan qorshaǵan.
Azabın shektim sawashtıń,
Túsın balam sen soǵan.

Máńgi tınısh jasayıq,
Urıstı kórmegen xalayıq.
Paraxatshılıq dáwirdiń,
Soldatı biz bolayıq.

BALAM SORAY BEREDI

Urıstan qalay qayttıń dep,
Neshshe dushpan attıń dep.
Seni oqqa tutqanda
Qalay shıdap jattıń dep.

Balam mennen soraydı,
Túr-túsime qaraydı.
Pitip ketken jaranı,
Kórip turıp ayaydı.

—Balam, bunı sorama,
Túr-túsime qarama.
Qarsılassa dushpanıń,
Atpawıńa bola ma?

Urıstı heshkim kórmesin,
Atı-zatın bilmesin.
Tula boyımdı juwlatıp,
Bunı soray berme sen.

Urısıp oyın oynama,
Jónsiz birewdi qıynama.
Satıp alıp oynawğa,
Oyınshıq mıltıq jıynama.

Degenimde balam da:
— Qoydım, dedi al onda.
Paraxatshılıq jasasın, —
Dep oynayın onnan da.

BALA SHOPAN

Anaw bala, bala shopan atangan,
— Aldım, — deydi tayağın men atamnan.
Ómir boyı Qızılqumdı jaylağan,
Hawasına ashıq bolğan adamman.

— Deydi bala Qızılqumdı aralap,
Qoyları da mañıraydı «ağalap».
Keler bala tayaq uslap qolına,
Qızılqumnıń bawırayın jağalap.

Iyelegen shopanlıqtıń ádisin,
Kórmeyseń be? Qoy izinde júrisin.
Otlaq jerdi izlep júrip bağadı,
Semiz saqlap qoylarınıń kóbisin.

Názer taslap qumlıqtağı juwsańğa,
Quwanadı áke jolın quwǵańğa.
Kóz jiberip alıslarǵa qaraydı,
Qoydı baqlap tóbeshikte turganda.

ANAMA

Jalgız júrip baǵlardı,
Aralaǵım keledi.
Erte turıp tańlarda,
Lázzet algım keledi.

Gezip júrip, jan ana,
Seni eske alaman.
— Ne islesem de anamnıń,
Shın perzenti bolaman, —

Degen sózdi oyǵa alıp,
Baǵlardı jalgız gezemen.
Alistan oylar qozǵalıp,
Oyımdı oyǵa dizemen.

Kóz aldımda sen meniń,
Elesleyseń turasań.
Erte atqan tań menen,
Kelgendey tap bolasań.

Sonda meniń, anajan,
Geze bergim keledi.
Ne kórdi dep baladan,
Ayta bergim keledi.

EKI TEREK

Marat penen Bolodya
Terek ekti bir kúni.
Azanlı-kesh suw quyıp,
Qarap júrdi hár kúni.

Jawdırap tur teregi,
Baqshasınıń aldında.
Jazıp qoydı terekke,
Ekewiniń atın da.

Órnek alıp bulardan,
Baqshadaǵı kóp bala.
Jarın terek egejaq,
Dógerекke kóp ǵana.

AQ KEPTER

Aq kepterim, aq kepter,
Dán shashaman hár kúni.
Seniń menen keledi,
Kepterlerdiń dúrkini.

Hámmesiniń ishinde,
Óziń bólek júresen.
Saǵan etken húrmetti,
Mágar sen de bileseń.

Toparınnan ayrılıp,
Mağan qaray bereseñ.
Uslasam da qorıqpastan,
Qasıma jaqın keleseñ.

Aq kepterim, aq kepter,
Kóbeye bersin toparıñ.
Paraxatshılıq uranın,
Barlıq elge aparıñ.

TAZALÍQ

Meniñ qızım Tazagúl,
Tazalıqtı jaqlaydı.
Taza bolıp júrmegen,
Oğan sirá jaqpaydı.

Kiyimimdi utyuglep,
Kir jerlerin juwadı.
—«Ağa, nege mınanı»
Kir qıldıñ dep turadı.

Kúndeligin hár kúni,
Qol qoyıwğa beredi.
Beske oqıp ol qızım,
Úgili bolıp júredi.

Klasınıń balaların,
Tekseredi, kóredi.
Muǵallimge ol qızım,
Jaqın járdem beredi.

Keldi jılap bir kúni,
Oqıwǵa da barmadı.
Ayta ǵoy dese, aytpadı,
Solqıldap jılap turadı.

Bul qalay?—dep oyladım,
Qızımınıń barıp qasına.
Ayta ǵoy dedim, ayta ǵoy,
Urdı ma birew basınǵa?!

Sonda da ol aytpadı,
Tek bolǵanı, mektepke
Barmayman dedi, qorqaman,
Uradı meni ol bette.

Ǵáptiń tawıp túyinin,
Bardım kirip klasqa.
Qızımdı meniń urǵanı,
Aytıń — dedim ıras pa?

Íras — dedi, bir bala,
Urdı — dedi Turdıbay.
Muǵallimi esitip,
Hayran boldı, bul qalay?

Sorastırıp qarasaq,
Turdıbay om urıptı.
Tırnağındı al dese,
Qasarısıp turıptı.

Hámme balalar jabırlap,
Turdıbayğa baqırdı.
Qızındı ata ákel dep,
Bári birden shaqırdı.

Ata-anańdı shaqır dep,
Muǵallım oǵan buyırdı.
Turdıbay sonda qısınıp,
Mańlaydan terin sıpırdı.

ANAGA XİZMET ETEYİK

Aqıllı bol balam dep,
Háyyiw aytar anası.
Túsingendey qaraydı,
Besikte jatqan balası.
Anańmń aqıl aytıwı,
Besik jırdan baslanar.
Danalardıń danası,
Kóz aldına taslanar.
Tún uyqısın tórt bólip,
Terbeter besik, terbeter.

Jılawıq bolsa balası,
Uyqı bermey túrgelter.
Ananıń bul miynetin,
Hámme este saqlasm.
Ananıń bergen aq sútin,
Miynet penen aqlasın.
Usı sózdi eske alıp,
Anağa xızmet eteyik.
Ne oylasa anamız,
Maqsetine jeteyik.
Há balalar, balalar,
Men de bala bolǵanman.
Anama men bas iyip,
Xızmetke tayar turǵanman.
Urıstı kórip azabın,
Jawdı jeńip qaytqanman.
Ana, Ana, Ana! Dep,
Dushpangá oq atqanman.
Ananıń aytqan aqılın,
Alagóriń, balalarım.
Aqılǵa aqıl qosılıp,
Uzayar ómir jollarıń.
Usı sózdi aytaman,
Aqılımdı alıń dep.
Anańızdı húrmetlep,
Er azamat bolıń! — dep.

HÁRRE

Oynap júrgen Baxıtqa,
Hárre kelip jabıstı.
Isip ketti kóz aldı,
Jaman ketti kóz aldı,
Jaman ğana shağıptı.
Ashıwına shıdamay,
Eñirep bala jıladı,
Birge júrgen dosları,
«Ne boldı» dep soradı.
«Hárre shaqqan, hárre» dep,
Izledi, bári izledi.
Záhárin shashqan hárreniń,
Ketkenin qayda sezbedi.
Bijnap atqan hárreniń,
Uyasın olar buzadı.
Ushıp kelip birewi,
Sultandı shaǵa jazladı.
Ashıwı keldi balalardıń,
Uyasına suw quydı.
Pıt-shıt etip hárreniń,
Uyasın olar joq qıldı.
Uyasınan ayırılıp,
Hárreler ushıp qomp júr.
«Shaǵasań ba endi dep»,
Balalar om quwıp júr.

Hárredey jónsız ketkenler,
Uyasınan ayırılar.
Jamanlıq etse birewge,
Ol da bir kún mayrılar!

PÍSHÍQ HÁM TÍSHQAN

Japaqtıń bala pishıǵı,
Bárha birge oynaydı.
Hazar bermey erkelep,
Jumsaq ǵana tırnaydı.
Búǵan Japaq más bolıp,
Arqaların sıypaydı.
Pishıǵı da Japaqtıń,
Izinen erip qalmaydı.
Bir kúni kelse oqıwdan.
Pishıǵı otır únilip.
Nege maǵan qaramaysañ,
Dedi—Japaq túnılip.
Tishqandı ańlıp otırǵan,
Pishıqqa Japaq umtıldı.
Sol waqları tishqan da,
Pishıqtan qashıp qutıldı,
Pishıǵınıń miynetin,
Kúydirdi Japaq, kúydirdi.
Pishıǵı oǵan qaramay,
Ókpele pishin bildirdi.
Japaqtıń ańqawlıǵınan,

Tishqan qashıp qutıldı.
«Uslayman» dep ańlıǵan,
Pıshıqtan qashıp qutıldı.

TARTÍS

Asan menen Orınbay,
Qápelimde tartıstı.
Kelispedi ekewi,
Biraz jerge barıstı.
Men dúkánshı bolaman,
Dedi—Orınbay Asańǵa.
Satıwshı apay-aǵaylar,
Haqıńdı jeydi qashan da.
Dúkánshıda payda kóp goy,
Dedi Orınbay jorta maqtap.
Jaqsı zattı satadı goy,
Kórsetpesten «ishte» saqlap.
—Hámme adam jermen emes,
Jaqsılardı qollayıq biz.
Dedi, Asan Orınbayǵa,
Kóp tartısıp burmayıq biz.
Aytpa dostım ondaylarga,
Haq júrekli insanlarga.
Sap hújdanlı bolayıq biz,
Islesek te qaysı jerde,
Maqullap olar haq isti,
Tuwardı jónsiz tartıstı!

SÚWRETIN ONÍN SAQLADİM

Albomdaǵı bir súwret,
Sánemge ısıq kórindi.
Usatqanday sezedi,
Sol adamǵa ózin de.

Ań-tań bolıp qaraydı,
Anasınan soraydı.
Kim ekenin aytsın dep,
Túrli jaqtan oraydı.

Anasına kórsetti,
Uslap turıp súwretin.
Aytıp ber apa, aytıp ber,
Bul adam qayda júripti?

— Meni tuwǵan anadan,
Qayda dep, men de sol adam.
Tap ózindey qızım-aw,
Tammay sonda soradım.

Men de onı kórmeppen,
Erkelep áke demeppen.
Qurǵan urıs quritıp,
Ketkenin de bılmeppen.

Anam jesir qalıptı,
Uris otqa salıptı.
Kóp uzamay Fronttan,
«Qara qağaz» alıptı.

Ákesiz men ósippen,
Tek anamdı bilippen.
Úlkeye kele qızım-aw,
Ákemniń joǵın sezippen.

Joqladım qızım, joqladım,
Hesh jerden onı tappadım.
Kóre almay ákemdi,
Súwretin onıń saqladım.

IS JAQPAS

Azat paxta terimde,
Ara-tura kórindi.
Doslarınıń ishinde,
Jalqawlıǵı bilindi.

Paxta terse az terdi,
Qawın urlap jep júrdi.
Muǵallimdi tınlamay,
Ójetligin bildirdi.

Bunıń qılǵan isine,
Basladı hámme túsine.

Talap etti normasın,
Aldama dep kisini.

Ashkara bir kúni,
Ótirik eken tergeni.
Paxta emes jartısı,
Tas eken ákep júrgeni.

Sóytip, sıırı ashıldı,
Betine qara jağıldı.
Bir mektepte bir ózi,
Is jaqqas dep tabıldı.

MAQSET NEGE KESHIKTI

Maqset búgin keshikti,
Apası ashıp esikti.
Qayta-qayta qaraydı,
Dep qayaqqa ketipti.

Kóp kútti ele kelmedi,
Ne boldı heshkim bilmedi.
Baratugın jerlerin,
Apası barıp izledi.

Tabılmadı hesh jerden,
Hesh adam joq onı kórgen.

Shır-pır bolıp apası —
Dedi, — balam qayda jürgen.

Kóp balaga izletti,
Sorasa heshkim bilmepti.
Maqset joq degen ángime,
Biraz jerge tarap ketti.

Barlıq jerdi qaradı,
Muğallimnen de soradı.
Tabılmay Maqset hesh jerden,
Apası hayran boladı.

Qarańǵı túsip kiyatır,
Apası qorqıp baratır.
Aǵası oǵan aytadı,
Kelip qalar tura tur.

Tún ishinde Maqset keldi,
Anası quwanıp küldi.
Qayda jürgenin sorap,
Olar anıǵın bildi.

Galya apasın tanıptı,
Qartayıp ol qalıptı.
Baqshadaǵı apasının,
Úyine birge barıptı.

Galya apası pensiyada,
Úyi de onıń bir qıyada.
Galyanıń alǵan zatların,
Barıptı kóterip piyada.

Bul aqılıń durıs — dedi,
Máyli, járdem ber, — dedi.
Aǵası ayttı — soramay,
Bul ne degen júris, — dedi.

ÁKEM MENIŇ DIYQAN EDI

Ákem meniń diyqan edi,
Atız betten qaytar edi.
Bir nárseni pitiriwge,
Jaqsı niyet baslar edi.

Isleri kóp islep ketken,
Anaw baǵı egip ketken.
Atızı tur gúl kógerip,
Ómir boyı miynet etken.

Istiń kózin biler edi,
Isleyik dep keler edi.
Polat belin qolǵa alıp,
Jer awdarıp júrer edi.

Ómir boyı diyqan boldı,
Miynetinen qabı toldı.
Tábiyattı nurǵa bólep,
Gúl kógergen baǵı boldı.

Miynetinen kámal taptı,
Atız ishin gúl jaynattı.
Duyım jurttı tań qaldırıp,
Diyqan degen attı aldı.

ERKELIGIM ESKE TÚSSE...

Ana menen ákege,
Erkelep men óskenmen.
On segizde urısqa,
Óz erkimnen ketkenmen.

Ákemniń kóz jumǵanı,
Anama qattı batıptı.
Balam meniń kelmedi dep,
Qıylanıp olar ketipti.

Áne, usı qıylanıw,
Maǵan kelip jetip tur.
Erkelep aytqan sózlerim,
Jamma ábden batıp tur.

Keshiregór, Anajan!
Keshiregór, Ákejan!
Degen sózdi aytaman,
Eske alıp men mudam.

Ákeń menen anańdı,
Qádirle dep aytaman.
Balam-aw dep, ah urǵan,
Ata-anamdı joytaman.

AQLÍGÍM DA AÑLADÍ

Aqlıq balam otırıp,
«Tisiń nege joq» — dedi.
«Qarań maǵan, qara sen,
Tisim meniń kóp, — deydi.

—Balam-aw, balam, balam-ay,
Tisimdi taslap kettim ǵoy.
Okopta jatıp, okopta,
Watańǵa xızmet ettim ǵoy. —

Mınaw meniń tislerim.
Óńirime taǵıldı.
Dushpan menen ayqasıp,
Qıyınlıqta alındı.

Oylama balam, oylama,
Tisi joq, — atańmń.
Doktorlardıń salganı,
Nağız tisi adamnıń.

Óńirdegi tislerim,
Almdı nağız kúsh penen.
Sawashtağı hár kúndi,
Aytıw qıyın sóz benen.

Degenimde aqlıgım,
Sıypadı kelip ordendi.
Túsirdim men de esime,
Urıstağı kórgendi.

Atam meniń batır dep,
Ordenimdi sanadı.
Qıyınlıqtıń belgisin,
Aqlıgım da ańladı.

Sonnan baslap aqlıgım,
Tisiń joq dep aytpadı.
Alıp-salмай tislerim,
Biraq oğan jaqpadı.

SENTYABR

Tereklerdiń japıraǵı,
Áste-áste túsip atır.
Aq dápterdiń bir betindey,
Japıraqlar jerde jatır.

Salqın samal betti jelpir,
Sonday qızıq gúzdiń ayı.
Oqıwshısın shaqırǵanday,
Jarqıraydı mektep jayı.

Sentyabrdiń biri kúni,
Mektepke qádem taslaydı.
Oqıwshılar kópten kútken,
Oqıw jılın baslaydı.

Oqıwshılar klasta,
Muǵallimdi kútedi.
Sentyabrdiń birinde,
Birinshi sabaq ótedi.

Sentyabr ayı hár jılı,
Oqıwshılardıń kútkeni.
Usı kúnde ashılar,
Kitaptıń jańa betleri.

PARAXATSHÍLIQ JASASÍN!

Há aqlígım, aqlígım,
Nege mağan qaraysañ.
Qarap turıp ózińshe,
Bir nárseni soraysañ.

Mańlaydağı tırtıqqa,
Názerińdi salasań.
Aytayın balam, aytaym,
Bum mennen sorasań.

Urıs salğan jaranıń,
Izi shıǵar kóringen.
Sawashqa men qatnastım,
Alıs ketip elimnen.

Ayta bersem, jan balam,
Dushpan menen ayqastım.
Basıp kirgen dushpangá,
Qarsı turıp oq attım.

HÁ QARLÍGASH, QARLÍGASH

Há qarlıgash, qarlıgash,
Alistan ushıp keleseń.
Qay jerden uya salıwdı,
Oylastırıp kóreseń.

Seyisxananıń tórine,
Ushıp barıp qonasań.
Qosaǵındı shaqırıp,
«Kel» dep sayrap turasań.

Há qarlıǵash, qarlıǵash,
Qosaǵıń menen jasaysań.
Dawısıń qanday jaǵımlı,
Namaǵa salıp sayraysań.

Palapandı shıǵarıp,
Erjetkizip ushırıp.
Gúz ayında keteseń,
Basqa elge shıǵınıp.

Aytshı maǵan, aytshı sen,
Qayaqlarǵa barasań.
Qanatıńdı taldırıp,
Ál aspanda ushasań.

Há qarlıǵash, qarlıǵash,
Uyańdı buzbay qoyayın.
Taǵı qaytıp kele ber,
Saǵan qayırqom bolayın.

Há qarlıǵash, qarlıǵash,
Aytıp bar bargan eline.

Baxit darıp atır dep,
Qaraqalpaq eline.

Ğárezsizlik ómirdiń,
Dáwranın birge súrdim dep.
Bargan elde sayray ber,
Kózim menen kórdim dep.

Há qarlıǵash, qarlıǵash,
Biziń elge kele ber.
Ğárezsiz jasap atırǵan,
Elde sayrap júre ber.

Há qarlıǵash, qarlıǵash,
Ómir gúli gúllep tur.
Gúllengen eldiń ishinde,
Sen de kelip sayrap tur.

POEMALAR

MARATTÍN ÍQLASÍ

Traktordın gúrildisin esitse,
Shıǵa sala qarar Marat esikten.
Tún ishinde túse goysa yadına,
Ushıp turar jatsa daǵı tósekten.

Traktorga shın kewilden berildi,
Ómir jolı traktorda kórindi.
Tún ishinde jatqarmadı Marattı,
Alıstaǵı tal-tal kelgen gúrildi.

Turdı ornınan heshkimge de sezdirмей,
Qara úydiń esigin de ildirmей.
Úydegiler bilip qoyar degendey,
Shıqtı dárhal bir minutta gidirmей.

Ayaǵına tufliyin de kiymesten,
Kóyleginiń jaǵasın da ilmesten.
Tur oylanıp ketiw ushın jas bala,
Tún ishinde qorqıwdı da bilmesten.

Awıl ishi qarawıtqan shoq terek,
Tas qarańǵı, ay degennen joq derek.
Gúrildegen traktorga bariwǵa
Jas balaǵa tótesinen jol kerek.

Jawa jaq pa, aspan da tur túnerip,
Soqpaq qalǵan adam júrmey gónerip.
Gúzar joldan bariwǵa ol asıǵıp,
Ketti jolsız, adım jerde súrnigip.

Gá jerlerde sheńgel menen tiresti,
Sonda da ol toqtatpadı júristi.
Ayaǵına tiken kirip waq-waqlap,
Tún ishinde tiken menen gúrestı.

Bir nárseler pırıldasıp ushadı,
Onnan sayın Marat qorqıp sasadı.
Jaqınladım, jeteyin dep tezirek,
Qorıqqanınan adımdı tez basadı.

Gá gúrildep, gá sónedi traktor,
Dógerекke dawısı onıń tarap tur.
Abatjaptıń jaǵasına kelgen soń,
Suwǵa túsip óteyin dep Marat tur.

Tústi suwǵa kóylegin ol túrinip,
Zorga ótti qarańǵıda súrinip.

Írashtıń basına shıǵıp qarasa,
Traktor júr kúndizgidey kórinip.

Aynalıp júr atız ishin traktor,
Marat kelip, shel basında qarap tur.
Traktorshı aǵasına batmalmay,
Qıyal menen túrli jaqtı orap tur.

Qıyalına traktorga minejaq,
Kúni-túni erinbey-aq júrejaq.
Maqul kórse traktorshı aǵası,
Marat oǵan járdemshi bop erejaq.

Traktorshı: — Nege keldiń, inim, — dep,
Kelbetine qarap turdı kúlimlep.
Traktordı aydayjaq ta túriń bar,
Jasıń jetpey tur-aw,— dedi seniń tek. —

Jas bolsań da ıqlaslanıp júripsen,
Tún uyqındı bólip jáne kelipseń.
Oqıwıńnıń bos waqtında hár kúni,
Úyrene ber traktordı kelip sen.

Dedi oǵan, traktorshı aǵası,—
Íqlasıńnıń joq heshqanday bahası.
Kabinada otır kelip qasıma,
Ashıldı endi miynetiniń saǵası.

— Ağa, meniñ júregimdi añladıñ,
Mine, búgin arzımdı da tıñladıñ.
Raxmet ağa, — dedi Marat quwamp,
Ustaz etip sizdi ağa tañladım.

Mıñ gektar jer súriw ushın partawdan,
Kelgen edi traktorshı ol Turdan.
Bul jer jatır edi burın shañqıtıp,
Qolğa aldı tek te baslap bılırdan.

Bolsa dağı túnniñ ishi qarañğı,
Traktori súrdi talay alañdı.
Kúndizgidey traktordıñ shırası,
Jaqtırtıp tur keñ kólemli dalañdı.

Paxta kárwanınday aq bult kóshti,
Jarqırap tañ atıp, gárgalar ushtı.
Alıstan kóringen kúnniñ sáwlesi,
Jer betin jılıttı, jaqqanday pechti.

Gilem tósep qoyğanday tap dógerek,
Kórinedi jerdiñ beti kógerip.
Jağımtallı iyisi ósken kók shóptiñ,
Oylarına oy qosadı kóbirek.

Qıyalına jer joldasın mingendey,
Traktordıñ barlıq jerin bilgendey.
Kórinedi kóz aldında eleslep,
Traktordı ózi aydap júrgendey.

Turđan ağa kete goysa awqatqa,
Kóreyin dep oylanadı aydap ta.
Qolı menen uslap-uslap ruldi,
Ózin sınap kóredi de hár waqta.

Úsh kún júrse aydaydı da ol endi,
Bir tún júrip kóp nárseni úyrendi.
Traktordıń kóp jerlerin túsiniń,
Traktorshı bolaman dep júr endi.

Turđan ağa traktordı toqtattı,
Sınap kórip, Maratqa ol xodlattı.
Ruldi de berip onıń qolına,
Tórt-bes adım traktordı aydattı.

—Erteń endi eki saat kelesen,
Sonda dağı kóp nárseni bilesen.
Oqıwıńdı pitkergenshe qasımda,
Bos waqtında kelip-kelip júresen.

Bir minut ta qalma inim oqıwdan,
Ket mektepke házir úyge jetiwden.
Kanikulda bir-eki eresen,
Jazdıń kúni oqıwıńnan tarqawdan.

Mine, búgin bes metr jer aydadıń,
Usınıń ózi de sađan payda dım.

Demindi al, sharshağan da shıgarsań,
Kelgeli sen heshbir, inim, tınbadıń.

Sağan usı aytatuğın aqılım,
Awıldıń arası úsh-tórt shaqırım.
— Dedi, Turdan ağa Maratqa qarap,
Erterek qayta ber áste-aqırın.

Túsinip ol aғasınıń sózine,
Ketti Marat qaray-qaray izine.
Erteń kelip qumarımdı tarqatıp,
Bunnan da kóp aydayın, — dep gijindi.

* * *

Qorqa-qorqa zorga keldi úyine,
Anası da gargap shıqtı kúyine.
Sen balağa kórseteyin endi dep,
Ákesi de shıqtı mushın túyine.

— Óybey! Mınaw nesi, — dedi anası, —
Batsın bunıń erterekten qarası.
Birewdiń bul bir nársesin aldı ma,
Erteńgi kún bizge qalar jalası.

Ústi-bası nege bunıń qap-qara,
Qarap tursań, traktorshı tap bala!
Óz qatarı balalardıń ishinde,
Bunday bolıp júrgen heshbir joq bala.

— Toqta, toqta, — dedi ákesi oylanıp,
— Ne qılamız bunıń ushın qıynalıp.
Sorastırıp kóreyikshi ózinen,
Traktorga kelgen shıǵar maylanıp.

— Bir kemisińbedi seniń traktor,
Kiyimińdi bar dalańǵa ılaqtır.
Írasıńdı aytasań ba, joq pa—dep,
Anası Marattan tejep sorap tur.

Marat oǵan ne aytarın bilmedi,
Qorıqqanınan awzına sóz kelmedi.
Qansha urısıp sorasa da anası,
Marat heshbir juwap bermedi.

— Tús aldıma, tapsırayın aparıp,
Ayıńdı aladı seniń Saparov, —
Dedi, ákesi ashıwlanıp Maratqa,
Direktorga aytayın men tap barıp.

Marat barıp kitapların aldı da,
Ündemesten túse berdi aldına.
Traktorga jibermeydi meni dep,
Ákesine aytpadı ol jolda da.

Sabır aǵa bardı ertip balasın,
Direktori kórer me dep sharasın.

Bul balanıń islep jürgen jumısın,
Degendey ol durısłańqırıp sorasın.

Sálemlesip kresloğa otırdı,
Bunnan keyin ol balasın shaqırdı.
Direktor da túsinbey-aq Maratqa,
Burqasınlap, ashıwlanıp baqırdı.

Marat ayttı direktorga bárin de,
Keleshekte súyetuğın kárin de.
Qashıp ketip úy-ishine bildirmey,
Túni menen barıp kelgen jerin de.

Direktor Saparov mıyıgın tartıp:
—Sabaqtı da oqımapsań jarıtıp.
Túni menen ketip qalıp úyińnen,
Dedi, ol Maratqa buzıpsań tártip.

Esapqa alıp tártibińdi burıngı,
Birinshi ret keshiremiz bumńdı.
Bir qağazdı Maratqa ol usınıp,
Dedi oğan — qoy mınağan qolıńdı.

Jıllı shıray menen qarap balaga,
— Az ғана shıgıp tur, — dedi dalaga.
Bunnan keyin bir azıraq oylanıp,
Marattı maqtadı Sabır aғaga.

— Sabır ağa, — dedi kúlip direktor,
Mektepten de xabar alıp kelip tur.
Mekteptegi eń aldağı oqıwshı,
Balańızdın bahaların bilip tur.

— Usıdan da jaqsı oqıwshı bola ma,
Jaqsı bala traktorga bara ma?
Qoysın endi bul talaptı, — dedi ol, —
Túsindirip ayt, shıraǵım, balama?!

— Sabır ağa, siz olay dep oylamań,
Balańızdı urısıp-keyip qıynamań.
Marat júdá durıs etip qayıptı,
Hesh nárseni bilmeydi dep oylamań.

Ayıbı onıń sizden sorap ketpegen,
Jaslıq etip oǵan pámi jetpegen.
Traktorga jibermeydi meni dep,
Aytıwǵa da sizge júreksinbegen.

Traktordı ketse balań meńgerip,
Bolmaydı onı heshbir balaaǵa teńgerip.
Aytqanların durıs eken dep sonda,
Sabır ağa, aytarsań da sen kelip.

Bir jıl qaldı on birinshini tamamlap,
Ne islerin bilmey turar alańlap.

Óz-ózińnen Sabır aǵa aytarsañ,
Durıs oylap júrgen eken balam dep.

Islep júrip ómir jolın tańlaydı,
Texnikanıń tilin jaqsı ańlaydı.
Ámelde kórip, alǵan bilimniń,
Traktordı ózi dúzep ońlaydı.

Sonnan keyin oqıwǵa da ketedi,
Maqsetine sonda balań jetedi.
Sabır aǵa, meniń sizge aytarım,
Imtixannan jaqsı bolıp ótedi.

Sabır aǵa berdi qolın inim dep,
Aytqanıńa túsindim men seniń dep.
Marattı bir óziń adam qılagór,
Usı, dedi ótinishim meniń tek.

Direktor Marattı shaqırıp alıp,
— Úyrene ber, — dedi, — ǵayrattı salıp.
Direktor ruqsat berdi maǵan dep,
Oqıwdan da júrme sebepsiz qalıp.

Sabır aǵa ayttı: — Kórset ózińdi,
Iske asır oyǵa alǵan isińdi, —
Dedi balam oqıwdan da qalmastan,
Ekewine teńdey jumsa kúshińdi.

Marat áne traktorshı bolıptı,
Kolxozda islewge sorap qalıptı.
«Bolar bala bes jasman belgili»,
Atağına bir traktor alıptı.

Degen sózler awılğa kóp taradı,
«Há demey-aq Marat iske jaradı.
Biziń bala bolsa edi usınday»,
Dep birewler tańlanıp ta turadı.

Marat penen on birinshini pitkerip,
Institutta oqıyman dep ketip.
Sháribay da qaytıp kelip awılğa,
Kiriw imtixanınınan jıgılıp qalıp.

Ári-beri júrdi ol da soltańlap,
Aqır sońı bolmağan soń «mantańlap».
Járdemshi bop erdi ózi Maratqa,
Júrip-júrip traktordı ol tańlap.

Uyqınıń tap keletuǵın waqtısı,
Traktordıń jarqırap júr jaqtısı.
Bir kún birge júriwge de shıdamay,
Sháribaydıń keldi ábden jatqısı.

Ajırıqqa ózin barıp tasladı,
Há demey-aq qurıldım basladı.

Traktordı úyrendim dep túsine,
Rul me dep ajırıqtı usladı.

Erteńine sáske waqtı túrgelip,
Traktordıń qasında ol tur kelip.
Hesh nársege qolı barmay turıptı,
Turganday tap traktordan jerkenip.

Oylanıp tur jumǵan awzın ashpastan,
Marat ta oǵan úndemedi bilqastan.
Burında da jalqaw edi Sháribay,
Awır jumıs islegen joq ol jastan.

— Marat jora, men qalaǵa ketemen,
Jeńil-jelpi jumıs tawıp ótemen.
Awır eken traktorshı degeniń,
Júdá sharshap qaldım, — dedi keshe men.

— Oylanıp kór, onı óziń bileseń,
Báribir awılǵa qaytıp keleseń, —
Dedi Marat Sháribayǵa bir qarap:
Eleberin túsinersen ele sen.

Shıqtı jolǵa gúrteshesin arqalıp,
Tańlanganday Marat oǵan tur qarap.
Gúzar jolǵa túsip ketip baratır,
Sháribay da arqasına bir qarap.

* * *

Traktordı ol janınday kóredi,
Buzılsa da ózi onlap júredi.
Gúzdiń kúni shúdigarlap atızdı,
Hár kún sayın on gektar jer súredi.

«Kúni-túni Marat tınım tappaydı,
Traktorı buzılıp ta jatpaydı.
Qay waq kórseń gúrildep júr atızda,
Dep birewler sırtınan da maqtaydı».

— Traktorshı ótpeydi hesh Marattan,
Traktorı turmaydı hesh qarap dım.
Agronom Qálmen ayttı baslıqqa:
— Súrgen jeri, — dedi, — onıń jaratım.

Súrgen jeri boladı onıń keseksiz,
Kúni-túni aydaydı ol gezeksiz.
Xojanazar qalıp qoydı Marattan,
Eń aldındı traktorshı desek biz.

On bes gektar jerdi bólip bereyik,
Arendağa basshı etip kóreyik.
Traktordı menshigine bereyik,
Iskerligin baqlap onıń júreyik.

Degende baslıq turdı oylanıp,
Jas g'oy ele, qalmay ma dep qıynalıp.
Arendanı kelistirmey keyninde,
Alaqlap turmasın bası aynalıp.

—Qatıp, semip, oqıp kelsin azıraq,
Házir qoysaq qaladı ol albırap.
Oqıp kelip pravasın alsa da,
Bir, eki jıl úyreteseñ sen biraq.

Bul sózine agronom kelisti,
Ekewine basqa adam joq ishte.
Qolın berip agronom baslıqqa,
Pitkeremen, — dedi endi bul isti.

Ekewi de shıqtı bular keñseden,
Aralayıq atızdı dep erteden.
Marattı da házir barıp kóreyik,
Dep, ekewi jolsız ketti tóteden.

Sháribay júr turaqlamay hesh jerde,
Oñdırmaydı islese de qay jerde.
Qaytıp keldi awılğa ol tağı da,
Islegisi kelmey onıñ hesh jerde.

Sabır ağa júr ánekey quwanıp,
Balasınıñ qolında bar gúwalıq.

Paxta atızına suw ashıw ushın,
Keteyin dep tur qolına bel alıp.

Jas ta bolsa arendağa jer alıp,
Júripti ol qıyın isti atqarıp.
Traktorın shıqtı minip atızğa,
Suw ashıwğa, jarayın dep oq qarıq.

Kabinada otır júzi jarqırıp,
Suw ağıp tur atızına sarqırıp.
Kewli tolıp balasınıń isine,
Sabır ağa shel basında tur qarap.

QIRĞAWILDIN SHÓJESI

Awıldın argı jaǵında,
Kishkene kóllik bar edi.
Sharapqa jazdın waǵında,
Qarmaq qurıw kár edi.

Bir kúni kelip ol kólge,
Qarmaǵın qurdı jaǵalap.
Súilmek terip kelmege,
Shóplikti ketti aralap.

Qalıń búk birden tısırlap,
Shayqaldı kók shóp arası.

Bir nárse ushıp pır-ırlap,
Kórinbey ketti qarası.

Qırǵawıl ushqan jerge kep,
Qızıǵa Sharap qarasa.
Uyada jatqan máyek kóp,
On bestey eken sanasa.

Dúrsildep soǵıp júregi,
Oylanıp az-maz tolǵandı.
Aqırı, tańlap birewin,
Abaylap ǵana qolǵa aldı.

Qamıslı kóldiń boyında,
Qarmaq ta qaldı qurıwlı.
Úyine aytıw oyında,
Awılǵa qaray juwırdı.

Keliwden dárhal úyine,
Máyektiń tuttı sápsetin.
Sharaptıń kelgen miyine,
Anası bildi maqsetin.

—Balam-aw,—dedi hálekke,
Qalma, dártke aspaydı.
Shubar ala máyekti,
Tawıq hárgiz baspaydı.

Anası aytqan bul bir sóz,
Sharaptı oyǵa saladı.
Shkabınan tezbe-tez,
Akvareldi qaradı.

Aq boyawın, aqırın,
Bir qaptalǵa qoyadı.
Kistochkasın batırıp,
Máyekti aqqa boyadı.

Júregi tolıp zawıqqa,
Ana da kewlin tastırdı.
Keshegi qurıq tawıqqa,
Appaq máyek bastırdı.

Sharap ta kúnde tawıqtı,
Astırtın sırttan bayqadı.
Tawıǵı shoqıp qawıqtı,
Ójetlenip shayqadı.

Dizilip ótti kóp kúnler,
Tawıq ta shıqtı dalaǵa.
Izine ergen shójeler,
Tamasha hámme balaa.

Sharap kelip qarasa,
On shóje eken ertkeni.

On birinen, sanasa,
Bir máyek eken shiritkeni.

Ayağı názik sonshama,
Bir shóje júr ayrılıp.
Basqasına onshama,
Tańlanbas adam qayrılıp.

Awılda bala qalmastan,
Bári keldi jiynalıp.
Shójeden kózin almastan,
Kórip júrdi aylamp.

Ákelgen Marat dánlerin,
Sol shójege shashpaqshı.
Jıltıraptıp ol párlerin,
Jorgalap ğana qashpaqshı.

Jiynalğan sonsha baladan,
Sharaptan basqa qalmadı.
Kóp waqıt ótti aradan,
Shójeden kózin almadı.

Sharaptı deyme: «Pay, sada!»—
Shójesi sumlıq etedi.
Sol jerdegi maysağa,
Jorgalap kirip ketedi.

Bir waqta joyıtıp qarasın,
Juwırıp Sharap baradı.
Kók shóplerdiń arasın,
Sıgalap júrip qaradı.

Qasına jıldam sol waqta,
Apası jetti juwırıp.
Qarasa kelip Sharapqa,
Kók shópke júr únilip.

— Men kelgenshe tura tur,
Balalarga barıp aytayın.
Shójeni birge izlewge,
Olardı alıp qaytayın.

Dedi de Sharap baratır,
Ján-jagına qaramay.
Dep, ana izden qarap tur,
Miynetli ğana balam-ay?

Oynap júrgen kóp bala,
Juwırıp shıqtı aldına.
Sorawı boldı tek ğana,
— Shójeń ketip qaldı ma?!...

Esitip isti bári de,
Keynine erdi Sharaptıń.

Olar menen bir keldi,
Anası da Marattın.

Kók shóplerdiń arasın,
Tinkilep balalar qaradı.
Eki ana baqlap ıqlasın,
Tapqay da dep turadı.

Bir waqları Qurbanbay,
Shaqırdı barlıq balam.
— Tıgılıp shópke turǵanın-ay...
Qaray ğoy — dedi, mınam!

Quwangannan kóp bala,
Juwırıp bardı sol waqta.
Tırp ettirmey tek ğana,
Usladı barıp Sharap ta.

Shójeni uslap qolına,
Úyine alıp baradı.
Qashırmawdın jolın da,
Doslarınan soradı.

Jas usta Marat sıyladı,
Qoyanǵa soqqan qutısın.
— Barlıǵı desti, — sıyadı,
Qorshaymız taǵı tum-tusın.

Qıyınlaw boldı uslawı,
Qurqıldap júrgen tawıqtı.
Hámmesiniń ishinde,
Bir bala hiyle tawıptı.

Qońıratbay qoyıp basqasın,
Ákeldi úyden plashtı,
Dedi de — tawıq qashpasın, —
Uwıslap júrip dán shashtı.

Kóterip basın almastan,
Tawıq dándi shópledi.
Qońıratbay erip qalmastan,
Uslayın dep epledi.

Degendey shoqıp almasın,
Plashtı jayıp saldı ep.
Tawıqtı uslap alǵan soń,
Shójeler qaldı shúykildep.

Anadan házir ayrılǵan,
Shójeler júr shırpıldap.
Aq plashqa oralǵan,
Turıptı tawıq qurqıldap.

Shójeniń birin qaldırmay,
Barlıǵı birden antalap.

Qorqıtpay, haldan taldırmay,
Usladı bárin daralap.

Anası menen shójeni,
Ákelip saldı qutıǵa.
Zulpına tıqtı shójeni,
Bekkemlendi qutı da.

Dánlerdi ákep hár túrli,
Mezgili menen saladı.
Bolǵan soń jemi jartıwlı,
Shójeler ósip baradı.

Mekteptegi balalar,
Hár kúni kelip-ketedi.
Shójelerdiń ósiwin,
Asıǵıp ǵana kútedi.

Bir kúni kelip Marat ta,
Jaqınlap torǵa úńildi.
— Mında kel, — dedi Sharapqa,
Ózinen ózi bir kúldi.

— Bir qara, Sharap anaǵan,
Jıltırıp ǵana tur kózi.
Bolıp ta qalǵan námnalǵan,
Sezdıń be, súyliniń ózi.

— Basqaday bolıp qawıqtı,
Peshelemeydi, shashpaydı.
Úyrenip ketken tawıqqa,
Jatırqap heshbir qashpaydı.

— Dedi de Sharap irkilmey,
Ákeldi suw hám dán taǵı.
Shójege toldı biregey,
Tarelkasınıń ján-jáǵı.

Qırǵawıldıń shójesi de,
Shoqıp-shoqıp ishti suwdı.
Qasındaǵı shójeni de,
Suw ishkizbey shoqıp quwdı.

Balalar oǵan quwanıp,
Ishek-silesi qatıp kúldi.
Anıq torǵa úyrengeńin
Shójelerdiń sonda bildi.

Aradan aylar ótkende,
Kerilip qoraz shaqırdı.
Qaqaqlap shóje mákiyeni de,
Temir torı ishi jańǵırdı.

Temir tor endi bayaǵı,
Qápestey tarlıq etkeni.

Sharapqa ayqın oyağı,
Shójeler ósip ketkeni.

Kishkene ğana bir jayġa,
Tor tartıp áynek soqtırdı.
Qapısın qurıp qolaylap,
Bekkemlep zulpın qaqtırdı.

Aparıp tordı zorġa tap,
Abaylap awzın ashadı.
Qırġawıl shóje jorġalap,
Bir ózi bólek qashadı.

Pırıldap ushıp aynaġa,
Shıqpaqshı boldı dalaġa.
Sol máhál barıp qayna-qay,
Tipjıltpay tuttı bala da.

Sol waqta dárhal Sharaptıń,
Bir qıyal keldi kewline.
Qırıqtı da ushın qanattıń,
Shójeni qoydı jónine.

Ushqısı kelip jorġalar,
Kesilgen qanat aldadı.
Aynada ushsa, tor da bar,
Biraq, ol usha almaydı.

Zımırıp kúnler birimlep,
Eki hápte ótti aradan.
Bir kúni Sharap kúlimlep,
Dán alıp kirdi daladan.

Ishine tamnıñ qarasa,
Máyekler jatır shashılıp,
Basqadan ózge qarasa,
Máyekti aldı asıgıp.

Oyağı menen buyağın,
Ótkerdi dárhal kózinen.
Máyekten tapqan bayağı,
Aymmas hasla ózinen.

Apası kelip, birqansha,
Máyekke turdı tañlanıp.
— Bir tawıq qurıq basqansha,
Jıynayıq, — dedi ğamlanıp!...

Kelesi jazda Sharapta,
Bijnap ketken qırğawıl,
Shıǵarıp Máten, Marat ta,
Qırğawıllı boldı bir awıl.

MAZMUNÍ

Jańa jıldı.....	3
Sársenbaydın baǵında.....	4
Gúlaranın gúli	6
Mektebim meniń.....	9
Baxıtlı balalıq.....	9
Nárestem.....	10
Balam	12
Balam soray beredi.....	14
Bala shopan	15
Anama	16
Eki terek	17
Aq kepter	17
Tazalıq	18
Anaǵa xızmet eteyik.....	20
Hárre	22
Pıshıq hám tıshqan	23
Tartıs.....	24
Súwretin onıń saqladım	25
Is jaqpas.....	26
Maqset nege keshikti.....	27
Ákem meniń diyqan edi.....	29
Erkelegim eske tússe.....	30
Aqlıǵım da ańladı	31
Sentyabr	33
Paraxatshılıq jasasın!.....	34
Há qarlıǵash, qarlıǵash	34

POEMALAR

Marattın ıqlası	37
Qırǵawıldın shójesi.....	51

Qalıy JUMANIYAZOV

QIRGAWILDIN SHÓJESI

Nókis
«Bilim» baspası
2018